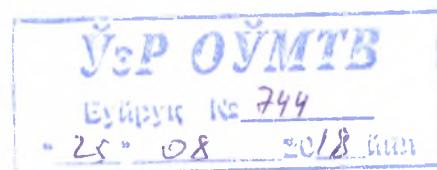

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5A231001 – Хориёй мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик
(мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислигининг
малака талаблари

Тошкеит

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат шарқшунослик институти
- Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўкув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2018йил «18» август даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРӢЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талабини Ўзбекистон Республикаси худудида расмий чоп этиш ҳуқуки Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишилдири.

МУНДАРИЖА

Т/р	бет
1. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислигининг умумий таснифи	4
1.1 Қўлланиш соҳаси	4
1.2 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг таснифи	5
2. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.1 Магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари	7
3. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислиги ўкув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.1. Ўкув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	10
3.2. Илмий фаолиятга қўйиладиган талаблар.....	11
3.3. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислиги ўкув режасидаги юклама ҳажми	14

1. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислигининг умумий таснифи

5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи олий таълимнинг дастури амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машгулотларини тўлик ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «магистр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидағи расмий хужжат(лар) берилади.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати, ўқиш шакли ва мос малака (даражаси) 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва фан дастурининг муддати, ўқиш шакли ва битирувчиларнинг малака(даражаси)

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даражаси)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Мутахассисликнинг ўқув режа ва фан дастурлари	Магистр	2 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби *5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича)* магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги олий таълим муассасалари учун мажбурий талаблар мажмуасини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур магистратура мутахассислиги бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда асосий ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳукуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур магистратура мутахассислиги бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул – олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари;

- магистратура мутахассислигининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талabalari;

- ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиги, деканлар ва кафедра мудирлари);

- битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

магистратура мутахассисларидан бирини ихтиёрий танлаш ҳукуқига эга бўлган бакалаврлар ва бошка манфаатдорлар.

1.2. 5A231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5A231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг соҳалари:

5A231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислиги – Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш, ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасаларида мутахассисликка оид фанлар ҳамда шарқ ва гарб тилларини ўқитиш; илмий ҳамда иктиносий масалалар билан боғлик академик, илмий-тадқиқот ҳамда илмий-ишлаб чиқариш муассасалари ва ташкилотлари; давлат бошқаруви органлари; халқаро иктиносий ташкилотлар; Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси тармоқ илмий-тадқиқот институтлари; хорижий мамлакатлар билан боғлик нодавлат ва нотижорат ташкилотлар; турли мулкчилик шаклидаги ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш корхоналари; кичик бизнес субъектларида бошқарув ва иктиносий оид фаолиятда комплекс масалалар мажмуасини камраб олади..

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари тағаббларидан келиб чиқсан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5A231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг билим доираси ва касбий фаолияти обьектлари:

- Фанлар академияси ва тармоқ илмий-текшириш институтлари ҳамда олий ўқув юртларининг илмий-тадқиқот бўлимлари;
- умумий ўрта, ўрта маҳсус, касб-хунар коллежлари ва олий таълим муассасаларида педагогик фаолият;
- илмий, техникавий ва технологик масалалар билан боғлик академик, илмий тадқиқот ва муассаса ташкилотлари;
- қайта тайёрлаш ва малака ошириш таълим тизими муассасалари;
- давлат бошқаруви ва унинг турли ҳудудий бўлинмалари;
- давлат статистика қўмитаси бўлимлари;
- фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш бўлимлари;
- ташкилий-бошқарув обьектлари;
- меъорий-хуқуқий хужжатлар.

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари тағаббларидан келиб чиқсан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият обьектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.3. Мутахассислик бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари

- Илмий-тадқиқот фаолияти;
- Ишлаб чиқарши ва амалий фаолият;
- Маъмурий-ташкилий бошқарув фаолияти;
- Эксперт-маслаҳатчи фаолияти;
- Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-педагогик ҳамда ўрта маҳсус, касб-хунар таълим муассасаларида педагогик фаолият (ўринатилган тартибда);
- Турли хизматлар кўрсатишси кабиларни ўз ичига олади

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари тағаббларидан келиб чиқсан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Мутахассислик бўйича тайёрланган магистрлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. 5A231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий мослашув имкониятлари:

5A231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги битирувчилари кадрларни кайта тайёрлаш ва улар малакасини ошириш тизимида кўшимча касб таълимини олиши мумкин.

Шунингдек, магистрлар касбий мослашув имкониятларидан келиб чиқсан ҳолда кичик бизнес ва тадбиркорлик фаолиятларини ташкил этиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

Магистратура битирувчилари магистр академик даражасини олгандан сўнг олий таълим муассасалари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармок ИТИларда катта илмий ходим-изланувчи ва мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттириши мумкин.

**2. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва
мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича)магистратура
мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига
кўйиладиган умумий талаблар**

2.1. Магистрларнинг тайёргарлик даражасига кўйиладиган умумий талаблар

- илмий дунёкарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асосини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши; ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиши;
- ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиши;

- миллий маънавий ва умуминсоний қадриятлар бўйича ўз нуктаи назарини оғзаки ва ёзма баён этиши, миллий гоянинг назарий асосларни англаган ҳолда “Озод ва обод ватан, эркин ва фаровон хаёт куриш” бош гоясининг моҳиятини ҳамда унинг асосий гоялар билан мутаносиблиги ва фаркини билиши;

- табиат ва жамиятда юз берәётган жараён ва ҳодисалар ҳакида яхлит тасавурга эга бўлиши, инсоннинг маънавий қиёфаси ҳакида билимларга эга бўлиши, улардан хаётда ва касбий фаолиятида ҳамда замонавий илмий тадқиқотларда фойдалана олиши;

- шахснинг инсон, жамият, атроф мұхитга бўлган муносабатини тартибга солувчи хукуқий ва ахлоқий меъёрларни касбий фаолиятида қўллай олиши;

- янги билимларни мустақил ўзлаштира олиши, такомиллаштириши ва ўз меҳнатини илмий асосда ташкил қила билиши;

- ўзининг индивидуал билимларига таянгани ҳолда ижтимоий ва шахсий аҳамиятга эга бўлган муаммоларни тушуниши ва уларни таҳлил қилиши;

- ўз фаолиятида меъёрий хукуқий хужжатлардан фойдалана билиши;

- фикрлаш маданияти, муайян тафаккур услугига, оғзаки ва ёзма нутқини аниқ баён қилиш қобилиятига эга бўлиши;

- ўзлаштирилган билимларни ижодий танқидий қўриб чиқиш ва таҳлил қилиши, улардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;

- илмий фаолияти натижаларини хис қилишга йўналтирилган ижтимоий масъулият шаклланган бўлиши;

- касбий фаолиятда ўзлаштирган фанларнинг асосий қонунларидан фойдаланиши, методларни таснифлаши, методологик тамойиллардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;

- хорижий тиллардан бирини илмий мулокот ва касбий малака алмашиш воситаси сифатида эгаллаган бўлиши;
- ахборотни тўплаш, саклаш, уларга ишлов бериш ва улардан фойдаланиш усууларини эгаллаши;
- ўзининг касбий фаолиятида асосли мустакил қарорлар қабул қила билиши;
- ахборот, билим, маълумотни бир-биридан фарклаш малакасига эга бўлиши, ахборот технологияларидан фойдалана олиши;
- бугунги ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларининг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хуружи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш қобилиятига эга бўлиши;
- интернет тармоғидан ахборотларни олиш, саклаш, қайта ишлашнинг асосий усуулари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш кўнкимларига эга бўлиши;
- педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиши;
- таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашиши;
- илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижда эълон қилинган лойихаларда иштирок этиш учун лойиха тайёрлаши;
- патент олиш учун иш меъёрий ҳужжатлар тайёрлай олиши;
- давлат, нодавлат ва нотижорат ташкилотлари томонидан эълон қилинган лойихаларда иштирок этиш учун лойиха тайёрлаш малакаларига эга бўлиши лозим.

Магистр:

- мутахассисликлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустакил ишлашга;
- мутахассисликлари доирасида танланган мутахассислик бўйича олий таълим муассасаларида хамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ ИТИларда докторант ва мустакил изланувчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттиришга;
- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- глобал, минтақавий ва миллий хўжаликлар ривожланишининг замонавий муаммолари бўйича иқтисодий таҳлиллар ўтказиш ва унинг асосида илмий хulosалар ва тавсиялар ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиш;
- статистик маълумотлар базасини тўплаш, услубий қўлланма ва кўрсатмалар тайёрлани, иқтисодий атамалар лугатини тузиш, тадқиқот мавзулари бўйича анкета сўровномаларини ўтказиш ва уларнинг натижаларини умумлаштириш қобилиятига эга бўлиш;
- илмий-иктисодий ҳисоботлар ва тушунтириш хатларини, хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик муаммолари бўйича илмий мақола ва обзорларни тайёрлаш, рефератлар ва библиографияларни тузиш қобилиятига эга бўлиш;
- интернет тармоғида энг янги иқтисодий, минтақавий ва мамлакатшунослик соҳасидаги илмий янгиликлар, ходиса ва воқеликлар ҳақида информацияни мақсадга йўналган ҳолда кидириш ва топиш қобилиятига эга бўлиш;
- маъмурий-бошқарув, илмий-тадқиқот ва педагогик жамоа таркибида (таълим йўналиши хусусиятларига мос равишда) касбий фаолият масалаларини ечиш қобилиятига эга бўлиши керак.

Ишлаб чиқариш ва амалий фаолиятида:

- иқтисодчи, корхоналарининг ташки иқтисодий бўлимларида мутахассис, халқаро ва минтақавий ташкилотларда референт, элчихоналар ва консуллик хизматлари, ташкилот

ва муассасаларда таржимон, хисобчи ва бошқа лавозимларда ишлаш кўникмаларига ва қобилиятига эга бўлиш;

- амалий фаолиятда интернет тизимда компьютер воситасида ахборот билан ишлаш ва улардан фойдаланиш қобилиятига эга бўлиш;

- қасбий этика кодексига риоя қилиш **қобилиятига эга бўлиши керак**.

Маъмурий-ташкилий бошқарув фаолиятида:

-корхона ва ташкилотлар ташки иктисадий фаолияти сифатини бошқариш жараёнларини билиш ва тадбиқ қилиш қобилиятига эга бўлиши;

-ишлаб чиқариш ва бошқариш жараёнларини амалга ошириш учун зарур бўлган моддий ва молиявий ресурсларни режалаштириш қобилиятига эга бўлиши;

-ахборот-таълим технологиялар тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлик бўлган ишлаб чиқариш ва бошқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш усуллари ва механизмларини ишлаб чикиш қобилиятига эга бўлиши;

- маъмурий-ташкилий ва бошқарув ечимларини амалиётга татбиқ қилиш қобилиятига эга бўлиши;

- ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш қобилиятига эга бўлиши;

-фикрлар ҳар хил бўлган шароитда бошқарув қарорини қабул қила олиши;

-бирламчи ташкилий тузилмалар(бўлимлар, бошқармалар) ишини ташкил қилиш ва уни бошқариш қобилиятига эга бўлиши;

- бажарилаётган иш режасини тузиш ва бу ишни назорат қилиш, ишни бажариш учун зарур бўлган молиявий, моддий ва информацион ресурсларни режалаштириш, ўз ишининг натижаларини баҳолаш қобилиятига эга бўлиши;

- ишлаб чиқариш ва бошқариш фаолияти меҳнат хавфсизлигини назорат қилиш тизими талабларига мослигини мониторинг қилиш **қобилиятига эга бўлиши керак**.

Эксперт-маслаҳатчи фаолиятида:

- инвестиция лойиҳаларини тузиш ва улар самарадорлигини оширишга қаратилган таклиф ва тавсиялар бериш қобилиятига эга бўлиш;

- ташки иктисадий муносабатлар соҳасида ижтимоий ва иктисадий концепциялар, максадли дастурлар ишлаб чикиш ва уларни амалга ошириш борасида таклифлар бериш қобилиятига эга бўлиш;

- турли компания ва ташкилотларнинг халқаро бизнес билан боғлик стратегия ва режаларни ишлаб чикишга маслаҳат бериш **қобилиятига эга бўлиши керак**.

Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-педагогик ҳамда ўрта маҳсус, қасб-хунар таълим муассасаларида педагогик фаолиятида (ўринатилган тартибда):

- умумий ўрта, ўрта маҳсус қасб-хунар таълим тизими ҳада олий таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича замонавий ахборот ва иедагогик технологиялардан фойдаланиб бакалавриат ва магистратура ўқув режаларида ўзлаштирилган фанлар доирасида назарий, амалий ва лаборатория машгулотларини ўтказиш;

- ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказилишига кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва тахлил этиш;

- ўқув фанларини ўқитиши методикасини эгаллаши;

- замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ноанъанавий ўқув машғулотларини ўтказиш;

- ўқитилаётган фанлар бўйича дарсларни ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни тузиши, тайёрлаш ва расмийлаштириш;

- ўқитилаётган фан бўйича машгулотларни ўтказиш учун ўқитишининг техник воситаларидан фойдаланиш;

- мустакил таълим ва ижодий кидирав натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва бошқа соҳаларида ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш;

- электрон (e-learning) ва мобил (m-learning) ўқитиш учун ўқув-методик мажмуаларни ишлаб чиқиш;

- узлуксиз таълим тизимининг Давлат таълим стандартлари, Давлат талаблари ва бошқа ўқув-меърий ҳужжатларни ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиши лозим.

Турли хизматлар кўрсатиш:

- мутахассислик бўйича оила, гендер, демографик сиёsat, бандлик муносабатлари, иқтисодий-ижтимоий ва демографик жараёнларга баҳо бериш ҳамда жараёнлар прогнозини ишлаб чиқиш;

- магистр ихтисослигига мос мавзулардаги лойиҳаларни экспертиза килиш бўйича эксперт гурухларида иштирокчи сифатида қатнашиш;

- пуллик таълим хизматларини ташкил этиш ва амалга ошириш;

- ихтисосликка мос мавзу бўйича турли хизматларни кўрсатиш қобилиятига эга бўлиши лозим.

3. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатиунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фанлар дастурлари бакалавриат таълим йўналишининг ўқув режаси ва фанлар дастурлари билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чикилиши ва талабалар томонидан қўйидаги мажбурий блоклар ўзлаштирилишини назарда тутиши зарур:

умумметодологик фанлар;

мутахассислик фанлари;

илмий фаолият.

Ўқув режа ва фанлар дастурлари мажбурий ўқув фанлари билан бир каторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши лозим.

Талабаларнинг ўқув режа ва фанлар дастурларини ўзлаштиришида ўқув фанларининг бир канча масалалари ва муаммолари бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқиша ОТМ республика иқтисодиёти ва ижтимоий тармоклари, бошқарув ва хўжалик юритиш субъектлари учун фундаментал, айниқса, юқори ва инновацион технологиялар бўйича чукур билим ҳамда амалий кўнікмаларга эга бўлган кадрлар эҳтиёжини ҳамда узвийлик ва узлуксизлик тамоилларини хисобга олиши керак.

ОТМлар ўқув режа ва фан дастурини фан, таълим, техника, маданият, санъат, иқтисодиёт, технология ва ижтимоий соҳа ривожланишини хисобга олган ҳолда мунтазам равишда янгилашиб турниши лозим.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқиша ОТМ томонидан битирувчиларнинг умуммаданий компетенцияларини (ижтимоий ўзаро таъсир, ўз-ўзини ташкил қилиш ва бошқариш, тизимиш-фаолият тавсифидаги компетенцияларни) шакллантиришдаги имкониятлари аниқланган бўлиши керак. ОТМ ўзининг ижтимоий-маданий мухитини шакллантиришга, шахснинг ҳар томонлами ривожланиши учун зарур бўлган шароитларни яратишга масъул.

ОТМ ўқув жараёнини ижтимоий-тарбиявий ривожлантиришга, талабаларнинг ижтимоий ташкилотлар ишида, спорт ва ижодий тўгаракларда, магистрларнинг илмий жамиятларида иштирокига кўмаклашиши лозим.

Компетентли ёндашувни амалга ошириш, ўқув жараёни машғулотларини ташкил этишида фаол ва интерфаол (компьютер стимуляторлари, ишбилиармонлар ўйини, муайян вазиятларни кўриб чиқиш ва х.к.) шаклларни ўтказишни, талабаларнинг касбий кўнікмаларини шакллантириш ва ривожлантириш максадида аудиториядан ташқари иш билан биргаликда жаҳон педагогик амалиётида кўлланиладиган замонавий педагогик

технологиялар, ўқитишининг самарали стратегиялари, методлари ва услубарини кенг қўллашни назарда тутиши керак.

Фанларнинг ўкув дастурини шакллантиришда ОТМ талабаларининг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари билан таништиришга, талабалар учун танлов фан (модул, курс) лари мажбурий эканлигини тушуниши керак.

Талабаларда билим, амалий малака ва кўникмаларни тўлиқ шакллантириш учун ОТМ ўкув режа ва фан дастури ўкув фанлари (модуллари) бўйича лаборатория ишлари ва амалий машгулотларни қамраб олиши керак.

Магистратура мутахассислиги ўкув режасига мувофик равишда магистрлик диссертациясининг химояси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўкув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Умумметодологик фанлар блоки:

илмий–тадқиқот методологияси, илмий тадқиқотлар асослари, тадқиқот жараёнини тавсифлаш, хуносаларни таърифлаш ва олинган натижаларни баҳолаш, эмпирик ва назарий тадқиқот усулларини фарқлаш, кенгайтирилган тадқиқот режасини ишлаб чикиш, фундаментал, амалий, инновацион лойиҳаларнинг бир-биридан фаркини билиши;

таълимга технологик ёндашув, ўкув максадларини аниклаштириши, педагогик фаолиятни оқилона режалаштириши ва ташкил этиши;

амалий хорижий тилни ўзлаштириши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг магистратура мутахассисларни ўкув режаларидағи умумметодологик фанлар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

Мутахассислик фанлари блоки:

ўрганилаётган минтақа (мамлакат) ижтимоий-иктисодий ривожланиш хусусиятларини;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да саноат ривожланишининг асосий моделларини;

агар соҳада ишлаб чиқариш кучлари ва ишлаб чиқариш муносабатларининг ривожланиш хусусиятларини;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат) ташқи савдоси билан боғлиқ жаҳон хом ашё бозорларида, айниқса, жаҳон нефть, пахта ва ҳ.к. бозорларидағи нархлар конъюнктураси хусусиятларини;

ижтимоий-иктисодий сиёсатнинг асосий тамойиллари ва концепцияларини;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат)нинг глобаллашув шароитига мослашиш имкониятларини;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да кечаётган иктиносидий интеграция жараёнларининг йўналишларини;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат)нинг интеграция жараёнларида иштирок этишида миллий манбаатларни уйғунлаштириш масалаларини;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да кечаётган иктиносидий интеграция жараёнларининг миллий иктиносидиётлар ривожланишига таъсири йўналишларини;

ташқи иктиносидий фаолиятнинг минтақавий интеграция жараёнларини фаоллаштиришга таъсирини баҳолашни;

минтақавий иктиносидий интеграция жараёнларини чуқурлаштиришда трансмиллий компанияларнинг етакчилик ролини;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да кечаётган интеграция жараёнларини тизимий таҳлил методларини;

илмий-техника ва инновацион сиёсат хусусиятларини;

илмий-техника ва инновация соҳаларининг ҳуқукий таъминотини;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да илмий-техника ва инновация сиёсатининг асосий йўналишларини;

ўрганилаётган миңтака (мамлакат)да таълим тизимиңинг инновацион ривожланиш устуворликлари ва уларни амалга ошириш механизмини;

миңтакавий бозорлар шаклланиши ва ривожланиши бўйича замонавий ёндашувларни;

бозор иқтисодиётига ўтиш бўйича янги назарияларни;

иктисодий назария ва таълимотлар бўйича замонавий намоёндалар - Дуглас Норт, Амартья Сен, Ж.Стиглицларнинг иқтисодий гояларини;

ахборот иқтисодиёти, конституцион иқтисодиёт, ижтимоий танлов каби таълимотларнинг моҳиятини;

иктисодий тизимларнинг моҳияти, турлари ва хусусиятларини;

иктисодий тизимнинг асосий институтларини;

ўрганилаётган миңтака мамлакатларида молия тизими ва валюта бозори фаолиятининг ўзига хос хусусиятларини;

ўрганилаётган мамлакатлар халқаро молия компанияларини;

хорижий давлатлар валюта сиёсатини;

замонавий ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда статистик маълумотлар тўплаш, қайта ишлаш ва тизимлашни;

иктисодий мезонлар негизида МДҲ мамлакатларини таснифлаш, миңтакавий тафоввутларни аниқлаш, миңтака худудларини таққослаш ва умумлаштиришни амалга оширишини;

ўрганилаётган мамлакат тилидаги, шунингдек, Фарбий Европа тилларидаги иқтисодий манбалар билан ишлашни;

ўрганилаётган муаммолар бўйича макроиктисодий статистик материалларни тўплаш ва тизимлашни;

хорижий мамлакатлар ижтимоий-иктисодий сиёсати хусусиятларини комплекс таҳлилини амалга оширишни шакллантира олиш;

магистратура мутахассислиги бўйича назарий ва амалий билимларни, укув ва кўникмаларни шакллантириши;

магистратура мутахассислиги бўйича билимлар базасини яратиш, жамлаш ва улардан фойдаланиш кўникмаларини ривожлантириши;

магистратура мутахассислиги бўйича илмий-тадқиқот ишларини бажариш, касб фаолиятининг кўзланган натижаларига эришишда жараёнларни моделлаштириш ва тизимли ёндашиш борасидаги илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни таъминлаши керак.

Илмий фаолият блоки илмий тадқиқотлар методологияси ўзлаштирилишини, талабалар томонидан ихтисослашган илмий ва таълим муассасаларида илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини назарда тутиши лозим.

Танлов фанлари:

Танлов фанлари таркиби ва мазмуни соҳа бўйича республика ҳамда хорижедаги етакчи мутахассис-олимларнинг муаллифлик курслари ва муаммоли маъruzalari асосида, фан, иқтисодиёт, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талаблари асосида шакллантирилади ҳамда белгиланган аудитория соатларининг машгулот турлари бўйича тақсимоти ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

Курс ишига қўйиладиган талаблар

Курс иши мавзулари масъул кафедра қарори билан мутахассислик фанлари доирасида белгиланиб мазкур фан бўйича олинган билимларни бойитишга хизмат килиши керак.

3.2. Илмий фаолиятга қўйиладиган талаблар:

Илмий фаолият: илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини, магистрлик диссертациясини тайёрлашни, илмий семинар ва илмий амалиёт (стажировка)ни назарда тутиши лозим.

Илмий-тадқиқот ишларига бўлган талаблар

Илмий-тадқиқот иши ОТМнинг илмий-тадқиқот лабораторияларида, академик ва соҳа илмий-тадқиқот институтларида, корхона ва ташкилотларнинг тадқиқот бўлинмаларида ўтказилади.

Илмий-тадқиқот ишларни таълим муассасаларида, илмий марказларда, чет эл мамлакатларининг корхоналари ва ташкилотларида икки тарафлама ёки бошқа битимлар асосида ўтказишга рухсат этилади.

Илмий-тадқиқот ишининг ҳажми, ташкилий ва илмий-методик таъминланиши кадрлар буюртмачиларининг талабларини хисобга олган ҳолда кадрлар тайёрловчи кафедра томонидан ишланган дастурда белгиланади;

Илмий-тадқиқот иши:

- магистратура мутахассислиги бўйича обьектлар ва жараёнларнинг намунавий моделлари ва уларни тадқиқ қилиш методикаларини ўрганиш;
- экспериментал тадқиқотларни бажаришда қўлланиладиган стендлар, замонавий аппаратуралар ва бошқа жиҳозларни ўрганиш ва баён қилиш;
- ахборот технологияларининг замонавий воситаларидан фойдаланиб илмий-тадқиқотларни ўтказиш;
- экспериментал тадқиқотлар натижаларига ишлов бериш, уларни таҳлил қилиш ва акс эттириш, хulosалар чиқариш, илмий мақолалар тайёрлаш, тавсияларни ишлаб чиқиши;
- мустақил тадқиқотчилик фаолиятининг амалий кўникмаларини шакллантириш;
- фан, техника ва технологиянинг энг янги ютуқларига асосланган ахборот базаларини қўллай билиш, улардан магистрлик диссертациясини бажаришда фойдаланишни назарда тутади.

Илмий-педагогик ишга бўлган талаблар

Илмий-педагогик иш ОТМ ҳамда малака ошириш ва кайта тайёрлаш таълим муассасаларида ўтказилади. Шунингдек, мутахассислигига мос ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасасида ҳам ўтказилиши мумкин. Илмий-педагогик иш икки тарафлама ва бошқа битимлар асосида хориж мамлакатлари олий таълим муассасаларида ҳам ўтказилиши мумкин.

Илмий-педагогик иши:

- замонавий педагогик ва ахборот технологияларидан, ўқув-тарбия ишларининг интерактив усулларидан фойдаланган ҳолда педагогик фаолият маҳорати ва кўникмаларини шакллантириш;
- ўқув жараёнини илмий-услубий жиҳатдан таъминлашни ташкил этиш, укув ва кўникмаларини ҳосил қилиши лозим;

шунингдек:

- маҳсус фанлар бўйича машғулотларнинг ҳар хил турлари: маърузалар, лаборатория ишлари, амалий ва бошқа машғулотларни ўтказиш бўйича стажировка;
- маъруза матнлари ва машғулотларни ўтказиш режаларини тузиш;
- янги педагогик ва ахборот технологияларни ўрганиш ва қўллаш;
- талабалар билимини баҳолашда рейтинг-назорат тизимини қўллаш;
- талабалар мустақил ишини ташкилий ва ўқув-методик таъминлашни ўрганиш;
- услугубий кўрсатмаларни тузиш;
- тарбиявий ишларни ўтказишни назарда тутади.

Магистрлик диссертациясига бўлган талаблар

Магистрлик диссертацияси мавзулари соҳанинг ривожланиш истиқболи ва фан, таълим, техника, технология, иқтисодиётдаги замонавий ютуқлар ҳамда кадрлар буюртмачиларининг талабларини хисобга олган ҳолда олий таълим муассасасининг мутахассислар тайёрловчи кафедраси томонидан белгиланади.

Магистрлик диссертацияси мавзусини танлаш ва илмий раҳбарни тайинлаш биринчи ўқув йилининг биринчи икки ойи давомида амалга оширилади. Ишнинг

бажарилиши мос мутахассислик бўйича фан доктори илмий даражаси ёки мутахассислар тайёрловчи кафедра бўйича ушбу таълим муассасасида фаолият кўрсатувчи илмий даражада илмий унвонга эга бўлган ўқитувчи илмий раҳбарлигига бажарилади. Илмий маслаҳатчилар сифатида Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқикот институтлари, ишлаб чиқаришнинг юқори малакали мутахассислари таклиф қилиниши мумкин.

Магистрлик диссертациясининг мазмуни *тизимлаштиришган кўринишида* илмий-тадқикот (ёки илмий-техникавий ечим) нинг дастлабки асосларини, унинг бажарилиб боришини ва олинган натижаларини кайд килиши керак. Бунда илмий асослар (ёки илмий-техникавий ечимлар) ҳар тарафлама таҳлил қилиниши, мавжуд мукобил варианatlарда кўриб чиқилиши ва улардан бирининг танланишига асосланиши лозим.

Магистрлик диссертацияси натижалари бўйича олинган маълумотни матн ёки кўргазмали материал кўринишида мустаҳкамланади, унда муаллиф томонидан мавзунинг назарий ёки амалий аҳамияти исботланади. Матн ва кўргазмали материал *ҳажсми ва мазмуниниң тавсифи* магистрлик диссертацияси мавзусининг йўналиши (илмий ёки илмий-техникавий) ва мутахассислар буюртмачилари талабларига боғлиқ ҳолда мутахассислар тайёрловчи кафедра томонидан белгиланади.

Белгиланган муддатда бажарилган магистрлик диссертацияси Давлат аттестацияси комиссиясига: илмий раҳбар *холосаси*, соҳа бўйича илмий ходим ёки мутахассиснинг ташки тақризи ва мос мутахассисликнинг магистр таълим дастури бўйича шахсий режа бажарилганлиги ҳакидаги маълумотнома билан бирга тақдим этилиши лозим.

Магистрлик диссертацияси Давлат аттестация комиссияси ва жамоа олдида очик ҳимоя килинади.

Илмий семинарга бўлган талаблар

Илмий семинар магистратура талабаларида тадқикот ишларини олиб бориш ва магистрлик диссертацияларини тайёрлаш қўнималарини шакллантиришга, магистрантнинг назарий-методологик тайёргарлигини чуқурлаштириш ва йўналтиришга, илмий-тадқикот фаолияти технологияларини амалий эгаллашларини таъминлашга йўналтирилган. Илмий семинарнинг асосий мақсади магистратура талабаларида илмий коммуникация қўнимасини шакллантириш, илмий-тадқикот иши натижаларини унинг турли босқичларида мухокомасини ташкил этишдан иборат. Илмий семинар ОТМ да ёки ЎзФА ва тармок илмий-тадқикот институтларида 1, 2, 3 семестрлар мобайнида ўтказилади.

Илмий семинар:

- магистрлик диссертацияси мавзуи бўйича манбаларни (дарсликлар, ўкув қўлланмалар, илмий монографиялар, мақолалар, маъruzalар, услубий адабиётлар ва х.к.) ўрганиш;
- маълумотларни таҳлил қилиш ва умумлаштириш;
- амалга оширилган тадқикотлар натижалари бўйича маъруза тайёрлаш ва илмий семинарда маъруза қилишни назарда тутади.

Илмий амалиёт (Стажировка).

Илмий амалиёт илмий-тадқикот иши ва магистрлик диссертациясини бажариш жараёнида амалга оширилади. Илмий амалиёт (Стажировка) магистратура мутахассислиги бўйича максадли касбий таълим ўкув режа ва дастурларини ўзлаштириш, магистратура талабаларида илмий-тадқикот компетенцияларини шакллантириш, таълимни фан ва ишлаб чиқариш билан интеграциясини ривожлантириш йўли орқали магистрлар энг янги илмий-техник ривожланишдаги ютуклар ҳамда иқтисод, фан, техника, маданият ва соглиқни саклаш тармоқларида замонавий техника ва технологиялар базасида илмий тадқикот ишлари, тақозо этганда индивидуал илмий изланиши ва тажриба-синовларни ўтказиш мақсадида ташкил этилади.

Илмий амалиёт (Стажировка):

- илмий тадқикот олиб бориш, назарий ва амалий билимларни чуқурлаштириши;

- табиий ва ижтимоий-иктисодий географиянинг бошқа соҳа ва тармоқларидағи замонавий техника ва технологияларда қўлланилиши билан таништириши;
- амалий касбий ва илмий-тадқиқот компетенцияларни шакллантириши;
- касбга самарали мослашувни таъминлаши лозим.

Бунда илмий амалиёт (стажировка)га йўлланган магистратура талабаси ўкув жараёни жадвалини индивидуал график асосида ҳам бажариши кўзда тутилади. Ушбу ҳолатда стажировкани ташкил этиш тартиб-коидалари амалдаги норматив-хукуқий хужжат (Низом) асосида олиб борилади.

3.3. 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислиги ўкув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташкари ўкув ишларини ўз ичига олган ўкув юкламасининг энг юкори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўкиш шакли аудитория машғулотларининг энг юкори ҳажми ҳафтасига - 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин. Қолган соатлар ҳажми мустакил таълим учун ажратилади.

Жорий, оралиқ ва якуний аттестацияларни хисобга олган ҳолда ўкув режа ва фан дастурининг умумий ҳажми 2 йиллик ўкув даври учун ҳафталик ўкув юкламалардан келиб чиқсан ҳолда белгиланади.

Магистратура мутахассисликларининг ўкув режалари ва фанлар дастури мазмуни олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлашнинг бирламчи ва бошлангич босқичи сифатида мутахассислик бўйича чукур фундаментал ва амалий билимлар беришни кўзда тутган ҳолда шакллантирилади.

Фаол ва интерфаол шаклларда ўтказилаётган машғулотларнинг улуши дастурнинг асосий мақсади, талабалар контингенти хусусиятлари ва муайян фан мазмуни билан аниқланади. Талабаларнинг академик гурухлари учун маъруза соатлари ҳажми аудитория вактининг 50 фоизидан ошмаслиги керак. Фан мавзуларининг камида 40 фоизи (умумий юклама ҳажмига нисбатан) мустакил таълим тарзида ўзлаштирилиши лозим.

Талабаларнинг ўкув режалар ва фанлар дастурларини ўзлаштиришида ўкув фанларининг бир қанча масалалари ва муаммолари бўйича мустакил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Магистратура мутахассисликлари унинг ўкув режаларига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Ўкишнинг норматив муддати 2 йил бўлганда ўкув жараёни 100 ҳафтани ташкил этиши зарур.

Назарий таълим ва илмий фаолият	54 ҳафта
Аттестациялар ва давлат аттестацияси	7 ҳафта
Илмий амалиёт (стажировка)	21 ҳафта
Таътиллар	18 ҳафта
Жами	100 ҳафта

Таълим дастурини ўзлаштиришда бир қатор масалалар ёки интеграллаштирилган курслар муаммолари бўйича талабаларнинг мустакил таълими кўзда тутилади.

Ўкиш даврининг умумий ҳажми қуйидагича таксимланиши зарур:

назарий таълим-	30-45%;
аттестация -	4-7%;
таътиллар -	15-20%;
илмий фаолият -	55-70%.

Илмий фаолият магистратура талабасининг якка тартибдаги календарь иш режаси асосида амалга оширилади ва қуйидагиларга бўлинади:

илемий тадқиқот иши, илемий-педагогик иш ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш – 43,8%;
илемий семинар – 15,4%.
илемий амалиёт (стажировка) – 40,8%.

Назарий таълим ҳажми магистратура мутахассислигига қараб қуидаги тарзда фанлар блоклари бўйича таксимланади:

умумметодологик фанлар - 16,0%;
мутахассислик фанлари - 54,0 %;
танлов фанлари - 30,0%.

Илова

*5A231001 – Хоризий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатиунослик
(мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича таълим дастурининг
тузилиши*

Т/р	Ўқув блоклари, фанлар ва фаолият турларининг номлари	Умумий юкламанинг ҳажми, соатларда
1.00	Умумметодологик фанлар	260
1.01	Илмий-тадқиқот методологияси	65
1.02	Махсус фанларни ўқитиш методикаси	65
1.03	Амалий хорижий тил	130
2.00	Мутахассислик фанлари	870
2.01	Геоиктисодиёт ва миллий тараққиёт хусусиятлари	156
2.02	Глобаллашув ва минтақавий иқтисодий интеграция жараёнлари	124
2.03	Ўрганилаётган минтақа мамлакатларида илмий-техника ва инновация сиёсати	124
2.04	Минтақавий иқтисодий ривожланишнинг замонавий назариялари	124
2.05	Мутахассисликка оид махсус адабиёт таҳлили	186
2.06	Жаҳон иқтисодий тизимлари	156
3.00	Ташлов фанлари	490
	Жами:	1620
4.00	Илмий фаолият	2430
4.01	Илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик иш, магистрик диссертациясини тайёрлаш	1026
4.02	Илмий семинар	270
4.03	Илмий амалиёт (стажировка)	1134
	Жами:	4050
5.00	Аттестациялар	378
	ХАММАСИ	4428

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7

Гурух Т 55

ОКС 01.040.01

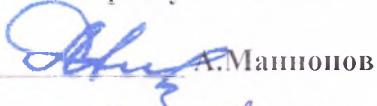
Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият обьекти, касбий фаолият жабҳаси, бакалавриатнинг асосий таълим дастури (бакалавриат дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўкув цикли, касб таълими, жаҳон иқтисоди, миллий иқтисодиёт, бозор иқтисодиёти, иқтисодий атамалар, иқтисодий категориялар, иқтисодий ривожланиш моделлари, хусусиятлари, тенденциялари, стратегияси, хорижий мамлакатлар иқтисодиёти, мамлакатшунослик, ташки иқтисодий фаолият, хорижий инвестициялар, жаҳон хўжалигининг глобаллашуви, минтақавий интеграция, бизнес, тадбиркорлик, моддий ва молиявий русурслар, маркетинг, менежмент, инновацион менежмент, тизимиён ёндашув, иқтисодий дипломатия, дипломатик музокаралар, иқтисодий ҳавфсизлик; ўрганилаётган минтақа (мамлакат) ижтимоий-иктисодий ривожланишининг асосий йўналишлари; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да бозор механизмининг амал қилиш хусусиятлари; замонавий шароитларда ўрганилаётган минтақа (мамлакат) ижтимоий-иктисодий сиёсатининг асосий йўналишлари; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да саноатлаштиришнинг қонуниятлари; ўрганилаётган минтақа (мамлакат) таснифи ва иқтисодиётидаги таркибий ўзгаришлар; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да иқтисодиёт таркибини реструктуризациялаш хусусиятлари; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да хусусийлаштириш жараёнлари; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да аграр ислоҳотлар; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да ижтимоий-иктисодий тузилмалар шаклланишининг тарихий ва иқтисодий асослари; ўрганилаётган мамлакатларнинг халқаро меҳнат тақсимотидаги ўрни; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да давлатларнинг сиёсий тизимлари; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да иқтисодиётни диверсификациялаш; ўрганилаётган минтақа (мамлакат) ижтимоий-иктисодий ривожланишига фан-техника тараққиётининг таъсири; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да саноат ривожланишининг асосий моделлари; аграр соҳада ишлаб чиқариш кучлари ва ишлаб чиқариш муносабатларининг ривожланиш хусусиятлари; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да ташки савдоси билан боғлиқ жаҳон хом ашё бозорларида (жаҳон нефть, пахта ва ҳ.к.) нархлар конъюнктураси; ижтимоий-иктисодий сиёсатининг асосий тамойиллари ва концепциялари.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда
кадрлар иштимолчилиари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент давлат шарқшинослик институти

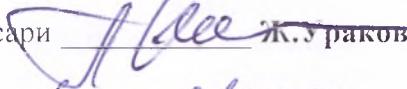
Ректор А.Маннанов

2018 йил « 6 » августр

М.Ү.

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат нафатаси

Раиси ўринбосари Ж.Сирков

2018 йил « 6 » августр

М.Ү.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги

Олий ва ўрта махсус, қасб-хунар

ТАЪЛИМИНИ
РИВОЛЮЦИЯДАРИШ МАРКАЗИ

Директори Ш.Рахимов

М.Ү.

2018 йил « 13 » августр

Тошкент давлат иқтисодиёт университети

Ректор Б.Ходинев

2018 йил « 10 » августр

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия
университети

Ректор А.Абдурахитов

2018 йил « 10 » августр

М.Ү.

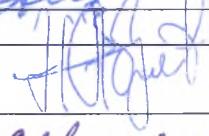
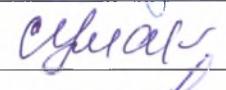
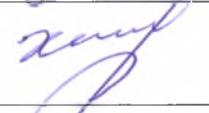
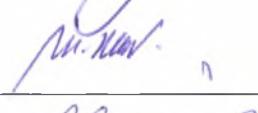
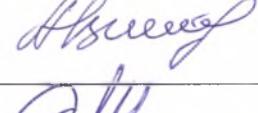
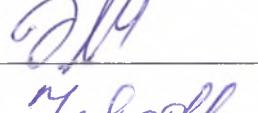
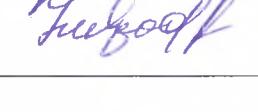
Тошкент шаҳар ҳокимияти
хузуридаги Ўзбек-Корея ахборот
технологиялари ўқув маркази

Ф.Аминов

2018 йил « 10 » августр

**5A231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослиги
(мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича малака талаблари ва
ўкув режасини ишлаб чиқувчи ишчи гурух таркиби**

T/P	Ишчи гурух раиси ва аъзоларининг Ф.И.Ш.	Лавозими, илмий даражаси ва унвони, иш жойи	Имзо
1	Маннонов Абдураҳим Муталович	Раис. ТДШИ ректори, ф.ф.д., профессор	
Аъзолари:			
2	Абдуллаев Нодир Абдулхаевич	ТДШИ Ўқув ишлари бўйича проректор сиёс.ф.н.	
3	Умарова Саодат Маҳкамова	ТДШИ Ўқув-услубий бўлим бошлиғи	
4	Хусанов Чори Қодирович	ТДШИ Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва сиёсати факултети декани в.б., и.ф.н.	
5	Расулов Тўлқин Саттарович	ТДШИ “Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти” кафедраси мудири, и.ф.д., профессор	
6	Ваҳабов Абдураҳим Восикович	ЎзМУ “Макроиктисодиёт” кафедраси мудири, и.ф.д., профессор	
7	Эрмаматов Шоназар Жумакулович	ТДШИ “Иқтисодий назария” кафедраси мудири, и.ф.н., доцент	
8	Қодирова Зулайҳо Абдухалимовна	ТДШИ “Халқаро иқтисодий муносабатлар” кафедраси мудири в.б., и.ф. бўйича PhD	

Ректор

М.Ў.

Ўқув ишлари бўйича
проректор

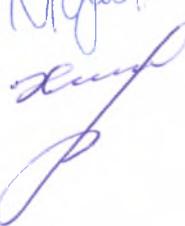
Декан в.б.

А.Маннонов

Н.Абдуллаев

Ч.Хусанов

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг Тошкент давлат шарқшунослик институти “Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик” бакалавриат таълим йўналиши учун янгидан яратилган малака талабларига истеъмолчилар томонидан киритилган касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари

т/р	Ўзбекистон Республикаси ташки иқтисодий фаолият Миллий банки учун кадр тайёрланаётган кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Тошкент давлат шарқшунослик институти бакалавриат таълим йўналиши битириувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талабалари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5A231001	Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича)	<ul style="list-style-type: none"> - илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда ахборотни химоялашга оид мавзуларда илмий-тадқиқот ишларини олиб боришда иштирок этиш; - ахборот хавфсизлигига оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш; - касбий фаолият обьекти йўналишига мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқиқот лойиҳаларини ўрганиш; - илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда экспериментал тадқиқотлар ўтказиш, уларнинг натижаларига ишлов бериш, баҳолаш ва бошқа касбий фаолият турларини бажариш; - илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш; - тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этишда қатнашиш; - маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш; - республика ва хорижда чол этилган илмий-техник ахборотларнинг илмий манбаларини ўрганиш; илмий-тадқиқот ишларини бажаришда бевосита иштирок этиш; - мавзуу (топширик) бўйича илмий-техникавий маълумотларни йигишиш, ишлов бериш, таҳлил қилиш ва олинган малумотларни тизимлаштиришда иштирок этиш;

		- илмий-тадқиқот натижаларини ва ишланмаларни амалиётга татбик этишда қатнашиш;- интернет тармогида соҳага тегишли энг янги илмий, технологик ютуқлар ҳакиқати маълумотларни мақсадга йўналиширилган ҳолда қидириш ва топиш;- илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш жамоаси таркибида (тайёрланганлик профилига мос равишда) касбий фаолият масалаларини ечиш қобилияtlарига эга бўлиш керак.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик
ва меҳнат муносабатлари вазирининг
ўринбосари

Низамов Б. М.

Ўзбекистон Республикаси савдо-саноат палатасининг Тошкент давлат шарқшунослик институти “Хорижий мамлакатлар иктисодиёти ва мамлакатшунослик” бакалавриат таълим йўналиши учун янгидан яратилган малака талабларига истемолчилар томонидан киритилган касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари

т/р	Ўзбекистон Республикаси ташки иктисодий фаолият Миллий банки учун кадр тайёрланаётган кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Тошкент давлат шарқшунослик институти бакалавриат таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талабалари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5A231001	Хорижий мамлакатлар иктисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича)	<ul style="list-style-type: none"> - иктисодчи, маркетолог, корхоналарнинг ташки иктисодий бўлимларида мутахассис, ташкилот ва муассасаларда таржимон, хисобчи ва бошқа лавозимларда ишлаш кўнилмаларига ва қобилиятига эга бўлиш; - амалий фаолиятла интернет тизимида компььютер воситасида ахборот билан ишлаш ва улардан фойдаланиш қобилиятига эга бўлиш; - ишлаб чиқариш ва бошқариш жараёнларини амалга ошириш учун зарур бўлган моддий ва молиявий ресурсларни режалаштириш қобилиятига эга бўлиши; - ахборот-таълим технологиялар тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлик бўлган ишлаб чиқариш ва бошқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш усуллари ва механизmlарини ишлаб чикиш қобилиятига эга бўлиши; - маъмурий-ташкилий ва бошқарув ечимларини амалиётга тадбиқ қилиш қобилиятига эга бўлиши; - ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш қобилиятига эга бўлиши; - фикрлар хар хил бўлган шароитда бошқарув карорини қабул қила олиши; - бирламчи ташкилий тузилмалар (бўлимлар, бошқармалар) ишини ташкил қилиш ва уни бошқариш қобилиятига эга бўлиши; - бажарилётган иш режасини тузиш ва бу ишни назорат қилиш, ишни бажарии учун зарур бўлган молиявий, моддий ва информацион ресурсларни режалаштириш, ўз ишининг натижаларини баҳолаш қобилиятига эга бўлиши;

		- инвестиция лойихаларини тузиш ва улар самарадорлигини оширишга каратилган таклиф ва тавсиялар бериш қобилиятига эга бўлиш;- ташки иқтисодий фаолият соҳасида ижтимоий ва иқтисодий концепциялар, максадли дастурлар ишлаб чиқиш ва уларни амалга ошириш борасида таклифлар бериш қобилиятига эга бўлиш;- корхона ва ташкилотларнинг ҳалқаро бизнес билан боғлик стратегия ва режаларни ишлаб чиқишга маслаҳат бериш қобилиятига эга бўлиши керак.

Ўзбекистон Республикаси савдо-саноат
палатаси раиси ўринбосари

Ураков Ж.

Тошкент молия институтининг Тошкент давлат шарқшунослик институти “Хорижий мамлакатлар иктисодиёти ва мамлакатшунослик” бакалавриат таълим йўналиши учун янгидан яратилган малака талабларига истеъмолчилар томонидан киритилган касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари

т/р	Ўзбекистон Республикаси ташки иктисодий фаолият Миллий банки учун кадр тайёрланаётган кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Тошкент давлат шарқшунослик институти битириувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талабалари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5A231001	Хорижий мамлакатлар иктисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича)	<ul style="list-style-type: none"> - илмий-тадқикот институтлари ва илмий марказларда ахборотни химоялашга оид мавзуларда илмий-тадқикот ишларини олиб бориша иштирок этиш; - ахборот хавфсизлигига оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқикот ютукларини ўрганиш; - касбий фаолият обьекти йўналишига мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқикот лойихаларини ўрганиш; - илмий-тадқикот институтлари ва илмий марказларда экспериментал тадқикотлар ўтказиш, уларнинг натижаларига ишлов бериш, баҳолаш ва бопқа касбий фаолият турларини бажариш; - илмий-тадқикот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда катнашиш; - тадқикот натижалари ва ишланмаларини тадбик этишда катнашиш; - маълумотларни жамлаш, кайта тайёрлаш, мавзу буйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил килиш; - республика ва хорижда чон этилган илмий-техник ахборотларнинг илмий манбаларини ўрганиш; илмий-тадқикот ишларини бажаришда бевосита иштирок этиш; - мавзу (топширик) бўйича илмий-техникавий маълумотларни йигиши, ишлов бериш, таҳлил килиш ва олинган маълумотларни тизимлаштиришда иштирок этиш; - илмий-тадқикот натижаларини ва ишланмаларни амалиётга тадбик этишда катнашиш;

		- интернет гармоғида соҳага тегиншли энг янги илмий, технологик ютуқлар хақидаги маълумотларни максадга йуналтирилган холда қидириш ва топиш;- илмий-тадқикот ва ишилаб чиқариш жамоаси таркибида (тайёрланганлик профилига мос равишда) касбий фаолият масалаларини ечиш кобилиятларига эга бўлиш керак.

ТМИ “Иқтисодиёт назарияси”

кафедраси профессори

и.ф.д. Расулова Д.В.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Ҳукумат томонидан чиқарилган Фармон ва қарорлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириги асосида Тошкент давлат шарқшунослик институтида ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режаларининг турдош ОТМлари билан

КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Тошкент ш.

“10” 08 2018 й

Қатиашдиллар:

ТДШИ даи: А.М.Маннонов – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори, С.М.Умарова – ТДШИ Ўқув-услубий бўлим бошлиги, Қ.Омонов – Шарқ филологияси факультети декани, Ч.Хусанов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва сиёсати факультети декани; И.Бекмуратов – Тарих ва фалсафа факультети декани; С.Хошимова – Хитойшунослик факультети декани; Р.Алимухамедов – Мумтоз филология кафедраси мудири, Р.Р.Алимова – МОХТМ кафедраси мудири, Т.С.Расулов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.А.Пўлатова – Шарқ фалсафаси ва маданияти кафедраси мудири, У.У.Муҳибова – Жанубий Осиё тиллари кафедраси мудири, Н.Э.Каримова – Хитой сиёсати, тарихи ва иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.Сайфуллаев – Жаҳон сиёсати ва халқаро муносабатлар кафедраси мудири, Ш.Усмонова - Таржимашунослик кафедраси мудири.
Шунингдек, ЎзМУ, ЖИДУ, ТИУ, ЎзДЖТУдан таклиф этилган етакчи профессор-ўқитувчилар, кафедра мудирлари.

КУН ТАРТИБИ

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топширигида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат шарқшунослик институти ижодий ишчи гурухлари томонидан тайёрланган кўйидаги бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўқув режалари муҳокамаси:

Таълим йўналишлари:

- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (шарқ тиллари бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (мумтоз тиллар бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (хитой филологияси);
- 5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва минтақалари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Халқ Республикаси);
- 5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
- 5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

- 5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқиқот йўналишлари бўйича);
- 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);
- 5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);
- 5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;
- 5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);

- 5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);
 5A120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);
 5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташқи сиёсат;
 5A120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
 5A231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича);
 5A231101 – Ташқи иқтисодий фаолият (тармоқлар ва фаолият турлари бўйича).

Сўзга чиқдилар: А.Манипов – Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга кабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўкув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида тузилган ишчи гурух профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ, хорижий ОТМлар таржрибасини ўрганиш натижасида 10 та бакалавриат таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўкув режалари ҳақида ахборот берди, уни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ҳақида йигилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Эшигилди: Н.Абдуллаев – Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва ЎзМУ, ЎзДЖТУ, ТИУ, ЖИДУ ижодий ишчи гурухлари аъзоларини жалб этган ҳолда амалдаги Малака талаблари замонавий таълим технологиялари, энг янги ахборот ва ўкув-услубий талаблар асосида таҳлил этилди, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизими синчковлик билан ўрганиб чиқилди. Мазкур таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича турдош этиб белгиланган ОТМларнинг тегишли кафедралари билан боғланилиб, улардан таклифлар олинди ва Малака талаблари ҳамда ўкув режалар лойиҳаси тайёрланди. Ўкув режалардаги бир қатор фанлар янгиланди ва қолган фанларнинг мазмуни тубдан ўзгартирилди. Ўкув режаларини ишлаб чиқилишида фанлар таркиби, уларнинг мазмуни, маъруза, амалий ва семинар машғулотларига ажратилган юкламалар ҳажми, фанларнинг семестрларда ўқитилиш кетма-кетлиги ҳамда малакавий амалиётларни ўтказиш муддатлари белгиланган меъёрларга мос шакллантирилди.

Ушбу Малака талаблари ва ўкув режалари олий таълимга қўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттиради ва меъёр талабларига жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равиша республикамида олиб борилаётган ислоҳотлардан келиб чиқиб, халқ хўжалигида замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўнникмаларни бажаришга мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчиси бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармоқ институтлари, турдош олий таълим муассасалари билан келишилган.

Кун тартибидаги мазкур масала бўйича йигилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида муҳокамадан сўнг **ҚАРОР ҚИЛИНДИ:**

Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режалари маъқуллансин.

1. 2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўкув режаларини Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигида ташкил қилинган ишчи гуруҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта маҳсус, қасб-хунар таълим мини Ривожлантириш марказига топширилсин.

Мажлис раиси, ТДШИ ректори,
ф.ф.д., профессор

Котиба

Тошкент давлат шарқшунослик институти таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талабарининг асосий кадрлар истеъмолчилари билан

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Тошкент ш.

“10” 08 2018 й.

Биз қўйида имзо қўювчилар – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори А.Маннонов, Ўзбекистон Миллий университети ректори А.Марахимов, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ректори А.Абдувахитов, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети ректори F.Рахимов Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари малака талаблари ва ўкув режалари билан танишиб, келишув хақида ушбу далолатномани туздик.

Малака талаблари ҳамда ўкув режаларининг ишлаб чиқилишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўкишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли карорлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғи ҳамда олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа меъёрий-хуқуқий хужжатлар, шунингдек, халқаро тажрибаларга асосланилган.

Мазкур малака талаблари ва ўкув режаларининг ишлаб чиқилишида асосий кадрлар истеъмолчилари томонидан қўйилган талаблар ҳам инобатга олинган.

Ишлаб чиқилган малака талаблари ўрнатилган тартибда тасдиқка тавсия этилиши мақсадга мувофиқ.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
ректори

Ўзбекистон Миллий университети
ректори

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия
университети ректори

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети ректори

А. Абдувахитов

F. Рахимов

**Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган
5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик
(мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура
мутахассислигининг малака талабларига**

ТАҚРИЗ

Ўзбекистонда амалга оширилаётган ижтимоий-иктисодий ислоҳотлар мұваффақияти кўп жиҳатдан замонавий ўзгаришлардан хабардор, ахборот ва таълим технологиялари, хорижий тилларни пухта эгаллаган, малакали кадрлар тайёрлаш сифатига боғлиқ.

Бу эса барча мутахассисликлар бўйича пухта ишланган, бугунги кунда шиддат билан ўзгариб турувчи ижтимоий-иктисодий ўзгаришларга мослашувчан, халқаро тажрибани ҳисобга олган таълим стандартлари ва мутахассисликлар малака талабларини ишлаб чиқиши талаб этади. Шу нуқтаи назардан шарқ ва ғарб тилларни мукаммал ўзлаштирган иқтисодчи кадрларни тайёрлашга йўналтирилган 5A231001 - Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислигининг малака талаблари бугунги кунда долзарб аҳамиятга эга бўлиб, у мамлакатимизнинг жаҳон иқтисодиётига интеграциялашувига, хорижий мамлакатлар билан савдо-иктисодий алоқаларни ривожлантириш масалаларини ҳал этишга ижобий таъсир кўрсатади.

Мазкур малака талабларида хорижий мамлакатлар, хусусан, АҚШ, Ҳиндистон, Польша каби мамлакатлар таълим тизими ривожланиши тажрибасини ўрганиш асосида уларнинг ижобий жиҳатларидан самарали фойдаланишга ҳаракат қилинган. Айни вақтда мустақиллик йилларида тўпланган тажриба асосида унинг муҳим компонентлари такомиллаштирилган.

Тақриз берилаётган малака талабларининг ўзига хос ютуқли жиҳати шундан иборатки, унда мутахассислик фанларининг сони оптимал даражага келтирилиб, унинг мазмуни бугунги кун талабларидан келиб чиқсан ҳолда такомиллаштирилган, унга муаммовий тус берилган.

Бугунги куннинг энг асосий хусусиятларидан бири глобаллашув жараёнларининг барча жабҳалари, жумладан, таълим тизимини ҳам қамраб олаётганлиги билан тавсифланади. Шу нуқтаи назардан, ҳар қандай мутахассиснинг, хусусан, иқтисодчиларнинг хорижий тилни пухта эгаллаши мухим аҳамиятга эга бўлиб, чет тилини билишга алоҳида талабларнинг қўйилиши эса жаҳон таълим тизимига интеграциялашув жараёнларига ижобий таъсир кўрсатади.

Юқоридаги ижобий жиҳатлар билан бирга айрим мулоҳазалар ҳам борки, бу мулоҳазаларнинг ҳисобга олиниши, бизнинг фикримизча, такриз берилаётган малака талабларининг сифат даражасини яхшилашга ижобий таъсир кўрсатади. Хусусан, ўкув режасида танлов фанлари улушини ошириш ўрганилаётган минтақага хос хусусиятларни чукурроқ ўрганишга имконият яратади.

Бироқ юқоридаги мулоҳаза тавсия характеристига эга бўлиб, такриз берилаётган малака талабларининг умумий савиясига салбий таъсир кўрсатмайди.

Хулоса қилиб айтганда, 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислигининг малака талаблари қўйилган талабларга жавоб беради ва уни магистрлар тайёрлашда асос сифатида қабул қилиш мумкин.

Тошкент молия институти

профессори

Д.В.Расулова

Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган
5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик
(мамлакатлар ва мінтақалар бүйича) магистратура
мутахассислигининг малака талаблариға

ТАКРИЗ

Миллий тарқиётнинг “Ўзбек модели”га мувофиқ таълим тизимини узлуксиз такомиллаштириб бориш, жамиятни модернизация қилиш, таълимнинг фан ва ишлаб чиқариш билан интеграциялашуви талабларига мос равища таълимнинг 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги бўйича 2 йилдан кам бўлмаган давр давомида магистратурада билим олишни таъминлайдиган Давлат таълим стандарти ва мутахассислик малака талабларининг тайёрланиши республикамиизда малакали иқтисодчи, хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва ижтимоий-иқтисодий тизимлари бўйича шарқ ва гарб тилларини мукаммал эгаллаган ноёб мутахассислар, шунингдек, иқтисодиёт реал секторининг давлат ва нодавлат корхона ва ташкилотларида менежер, иш бошқарувчи, иқтисодчи-таҳлилчи, ташқи иқтисодий фаолият соҳаси кадрларини етиштириш нуқтаи назаридан долзарб аҳамиятга эга.

Янги малака талаблари доирасида малакали иқтисодиёт соҳаси мутахассисларинитайёрлаш иқтисодиётни модернизациялаш ва миллий иқтисодиётнинг самарали таркибини шакллантириш ҳамда ракобатбардошлик кўрсаткичларини яхшилаб бориш, шунингдек, кадрлар тайёрлаш миллий дастури устувор вазифаларини амалга ошириш максадларига эришишга хизмат қиласи.

Мазкур малака талабларида жағоннинг илғор мамлакатлари иқтисодий таълим тизими андозалари хусусиятлари ҳисобга олинган бўлиб, айни вақтда, миллий таълим концепциясининг асосий тамойилларига асосланган ҳолда ишлаб чиқилган. Шу сабабли ушбу малака талаблари иқтисодий таълим тизимини малакали кадрлар тайёрлаш олдига кўйилган

замонавийтабларга мувофиқ ривожлантириб бориш имконини яратади. Таъкидлаш ўринлики, магистратура босқичи бўйича стандарт таркибиға киритилган фанлар ўзаро узвийлик ва узлуксизлик талаблариға жавоб беради, фанларнинг тавсифлари магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйилган талабларга мос келади.

Малака талабларида ўқишининг меъёрий муддатлари, касбий фаолият соҳалари, касбий фаолиятлари тавсифи ва магистрнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар мантиқий боғлиқликда, мувофиқ шаклда батафсил ёритилган. Шунингдек, магистратуранинг таълим дастурларини ўзлаштириш бўйича амалга ошириладиган шароитларга белгиланган талаблар тўғри қўйилган. Мутахассислик фанлари янги ва замонавий талаблариға мувофиқ ҳолда танланган ва уларга ажратилган соатлар блокларга ажратилган умумий соатлар ҳажми доирасида тўғри нисбатларда тақсимланган, ўкув курсларини соддалаштириш ва яхлитлаш тамойиллари асосида амалга оширилган.

Хулоса қилиб айтганда, ушбу мутахассислик учун тайёрланган малака талаблари замон талаблариға жавоб беради ҳамда уни магистрлар тайёрлашда асос сифатида қабул қилиш мумкин.

ЎзМУ “Макроиктисодиёт” кафедраси мудири

и.ф.д. профессор

Вахобов А. В.

**Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган
5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик
(мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура
мутахассислигининг малака талабларига**

ТАҚРИЗ

Мамлакатимиз иқтисодиётининг барча тармоқларида модернизация жараёнлари изчизлик билан амалга оширилмоқда. Бу эса модернизация талабларини ҳисобга олган ҳолда таълим тизимида чуқур сифат ўзгаришларини амалга оширишни тақозо этмоқда. Шу муносабат билан замонавий талабларни ҳисобга олган ҳолда барча таълим йўналишлари ва мутахассислари бўйича такомиллаштирилган таълим стандартлари ва ҳар бир таълим стандартининг малака талабларини тайёрлаш муҳим аҳамият касб этади.

Таъкидлаш лозимки, 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги малака талабларининг тайёрланиши республикамида хорижий мамлакатлар иқтисодиёти бўйича шарқ ва гарб тилларини пухта ўзлаштирган иқтисодчи-мутахассислар тайёрлашда долзарб аҳамият касб этади ҳамда иқтисодиётнинг турли тармоқлари ва соҳаларида сифат ўзгаришларига эришишга ижобий таъсир кўрсатади.

Тақриз берилаётган 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислигининг малака талаблари ўрганилаётган мамлакатлар иқтисодий таълим тизими хусусиятлари, миллий таълим концепциясининг асосий тамойиллари ҳамда истеъмолчилар талаблари ҳисобга олинган ҳолда ишлаб чиқилган. Шу сабабли у хорижий мамлакатлар иқтисодиёти мутахассислиги бўйича малакали кадрлар тайёрлаш олдига қўйилган замонавий талабларга мувофик келади.

Мазкур малака талабларида уни ишлаб чиқиш учун асос бўлган меъёрий-хуқукий ҳужжатлар, таълим стандартининг қўлланиш соҳаси,

5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги тавсифи, унинг касбий фаолиятлари тавсифи, магистрнинг тайёргарлик даражасига қўйилган талаблар, магистратура таълим дастурларининг мазмуни ва компонентлари мантикий боғлиқликда батафсил ёритилган.

Магистратуранинг таълим дастурларини ўзлаштириш бўйича амалга ошириладиган шароитларга белгиланган талабларда магистратуранинг таълим дастурларининг тадбиқ этилиши, ўқув жараёнини педагогик кадрлар билан таъминлаш бўйича талаблар, таълим жараёнини ўқув-методик ва ахборот ресурслари, моддий-техник базаси билан таъминлаш талаблари тўғри белгиланган.

Умуман олганда, 5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислигининг малака талаблари илгор хорижий мамлакатлар тажрибасига асосланган бўлиб, қўйилган талабларга жавоб беради ва уни юқоридаги мутахассислик бўйича магистрлар тайёрлашда асосий ҳужжат сифатида қабул қилиш мумкин.

Ўзбекистон Миллий университети
“Иқтисодиёт назарияси” кафедраси
мудири и.ф.н., доц.

Н.Г.Мўминов

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус қасб-хунар таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг “Ижтимоий ва гуманитар фанлар” Ўқув-услубий бирлашмаси мажлисининг

БАЁННОМАСИ

“15” 08 2018 йил

Тошкент шаҳри

Катнашдилар: Бирлашма раси – А.М. Маннонов

Аъзолари: Ўқув-услубий бирлашма котиби: С.М. Умарова;
ўқув-услубий бирлашма аъзолари ва таклиф этилганлар.

КУН ТАРТИБИ:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисадиёт соҳалари ва тармоқларининг иштироқини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштироқини таъминлаш бўйича ќўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини мухокама қилиш ҳамда уни тасдиқлаш учун тавсия этиш.

Эшитилди: Ўқув-услубий бирлашма раси А.М.Маннонов:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисадиёт соҳалари ва тармоқларининг иштироқини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштироқини таъминлаш бўйича ќўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида институтда тузилган ишчи гурӯҳ профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассислари Классификатори”га мувофиқ 10 та бакалавриат таълим йўналишлари ҳамда 11 та магистратура мутахассислари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режалари ҳақида аҳборот берди, уни мухокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ҳақида йиғилиш катнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Сўзга чиқдилар: ТДШИ Ўқув ишлари бўйича проректор Н.Абдуллаев:

Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва турдош олий таълим муассасаларидан мутахассис профессор-ўқитувчиларни жалб қилган ҳолда, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисларни бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизимини изчил ўрганиш натижасида ҳамда белгиланган директив хўжатларга асосланиб, юқорида келтирилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисларни бўйича малака талаблари ва ўқув режалари лойиҳаси қайта ишлаб чиқилди.

Унбу Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълимга қўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттиради ва меъёр талабларига тўлиқ жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисларни классификаторига мос равишда республикамизда олиб борилаётган ислоҳотлардан келиб чиқиб, ҳалқ хўжалигида замонавий инновацион технологиялар бўйича чукур билим ҳамда амалий қўнималарни баражишига мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчиси бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармоқ институтлари, турдош олий таълим муассасалари билан келишилган.

Юқоридагиларни инобатга олиб, куйидаги такомиллаштирилган малака талаблари ҳамда ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман:

Таълим йўналишлари:

- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича);
5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (мумтоз тиллар бўйича);
5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (хитой филологияси);
5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);
5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва минтақалари бўйича);
5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);
5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича);
5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Халқ Республикаси);
5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

- 5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқиқот йўналишлари бўйича);
5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);
5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);
5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;
5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);
5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);
5A120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);
5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташки сиёсат;
5A120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
5A231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича);
5A231101 – Ташки иқтисодий фаолият (тармоқлар ва фаолият турлари бўйича).

Уларга ишлаб чиқариш ва ИТИларининг мутахассислари, кадрлар буюрмачилари ва истеъмолчилари, турдош ОТМлари билан келишув баённомаси олинган. Сизлардан тайёрланган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режаларини муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдиришларингизни сўрайман.

Бирлашма аъзоларидан: ф.ф.д., профессор Қ.Содиков, т.ф.д., профессор М.Исхоков, PhD Д.Сайфуллаев, и.ф.д., профессор Т.Расуловлар ҳам сўзга чиқиб, ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режаларини замонавий талаблар асосида тайёрланганлиги, уларда хорижий тажрибалар ҳамда гуманитар соҳадаги ислоҳатлар инобатга олинганлигини таъкидладилар. ушбу таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўкув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этдилар.

А.Маннонов - бирлашма раиси, профессор. Институтимиз профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режалари олий таълим талаблари асосида тайёрланган, уларда Республикамизда гуманитар соҳада рўй бераётган иқтисодий ислоҳатлар ҳамда ҳалқаро тажрибалар тўлиғича ўз аксини топган, деб ўйлайман. Шунинг учун муҳокамага қўйилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликларининг Малака талаблари ва ўкув режаларини маъқуллаш ва тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман.

Йигилиш аъзоларининг билдирган фикр ва мулоҳазаларини эътиборга олиб “Ижтимоий ва гуманитар фанлар” ўкув-услубий бирлашмаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Гошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режалари маъқуллансин.

2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўкув режалари Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигига ташкил қилинган ишчи гурӯх вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибида тасдиқланиши учун Олий ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълимими Ривожлантириш марказига топширилсин.

“Ижтимоий ва гуманитар фанлар”

Ўкув-услубий бирлашмаси раиси, ф.ф.д., профессор

Бирлашма котиби:

А.МАННОНОВ

С.УМАРОВА

**54231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабининг ишлаб чиқилишига
ТУШУНТИРИШ ХАТИ**

54231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабини ишлаб чиқида куйидаги меърий-хукукий ҳужжатларга асосланилди:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли карори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли карори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўкишга кабул килиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли карори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларida таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли карори;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғи;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазириининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўкув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли бўйруғи.

Малака талабини ишлаб чиқида чет элдаги мос мутахассисликлар бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизими ўрганиб чиқилди, мутахассислик битирувчиларига кадрлар истеъмолчилар томонидан кўйилган малака талаблари хисобга олинди.

Олдинги магистратура мутахассислиги ўкув режасидаги юклама ҳажми билан киёслаганда 2018 йил ўкув режасида “Умумгуманитар фанлар” блокидаги фанлар сони 6 тадан 2 та камайтирилди, Маҳсус фанларни ўқитиш методикаси фани 3 блокдан 1 блокка ўтказилди; умумий юклама ҳажми 30%дан 18%га камайтирилди. “Мутахассислик фанлари” блокидаги фанлар сони ва фоизи ўзгармаган ҳолда, фанларга ажратилган соатлар ҳажми ўзгарди. “Танлов фанлари” блоки ўкув юкламаси ҳажми 15% дан 27% гача оширилди. “Илмий фаолият” блокидаги Илмий-тадқикот иши ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш учун ажратилган вакт мёэрлари 717 соатга камайди, Илмий-педагогик иши Илмий семинар деб номланди; Илмий амалиёт (стажировка) ҳажми 594 соатга кўпайди.

Ушбу малака талаб “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг максади ва вазифаларининг, шунингдек таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Президент, Вазирлар Маҳкамасининг карор-фармонларини мукаммал амалга оширилишига каратилган.

Малака талаби дастурида миллый мустакиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, ҳалкнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний қадриятлар тамоийлари хисобга олинди.

Малака талаби асосида таълим олувчиларда чукур билим, мустакил фикрлаш, юксак қасбий малакавий кўнинма шаклланиши таъминланади.

Ушбу малака талаби ҳалкаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуклари иқтисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни хисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўкув юкламасининг оддийдан мураккабга караб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилияtlари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари хисобга олинди.

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолияти сифатини баҳолаш мезонлари ва тартибларининг белгиланган мёърий-коидаларга мослигига эришилди.

Малака талабнинг кулайлиги – унинг бажарилишини назорат килиш, мёър ва талаблари бузилишининг олдини олиши имкониятлари инобатга олинган бўлиб, мутахассисликнинг малака талабини ишлаб чиқида мухим аҳамият қасб этди.

54231001-Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура мутахассислиги тажрибада текширувдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илгор мёърлари киритилди.

Малака талабини ишлаб чиқида мамлакат ижтимоий-иктисодий таракиётининг истиқболлари, жамият эктиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютиклари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунинга тезкор жорий этишига тегинлиш шароитлар яратиш, олий таълим давлат талим стандартларини ҳалкаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғулаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Тошкент давлат шарқшунослик институтини
ўкув ишлари бўйича ироректори

Н.А. Абдуллаев

5A231001 – Хоризей мамлакаттар иқтисодиёти ва мамлакатиунослик (мамлакаттар ва министерлек бүйича) магистратура мутахасислиги ўкув жараёни жадвали ва ўкув режасининг 2017 йилда таасиклигиган ўкув режаси билан қиёсий-солишишма жадвали

I. ҮҚУВ ЖАРАЁНИ ЖАДВАЛИ

2017 йилдаги ўкув режа бўйича

Digitized by srujanika@gmail.com

2018 йыл үкүв режаси бүйнчалык

Назарий та його важливі функції

1

Давлат аттестацияси

Измий амалиёт

Аггрегация

1

Талылдар

Үкүв жараптас 4 хафтага. Назарий тавьлам ва измий фАОЛНЯТ 54 хафтага камайды. Малака амалнэгти - Илмий амалнэг (стажировка) деб номланийб, хафтага күнайды. Аттестациялар 1 хафтага, тавьцалар 2 хафтага күнайды.

ПЛАНЫ РЕЖАСТИ

Т/р	Ўкув фанлари, блок ва фаолигат турларининг номлари	2017 йилдаги ўқув режа бўйича			2018 йил ўқув режаси бўйича			Аудитория юкламаси фарқи +/-	Изоҳ*		
		Юклама хажми, соат ва % да			Юклама хажми, соат ва % да						
		Умумий	%	Аудитория	Умумий	%	Аудитория				
1.00	Умумметодологик фанлар	450	30	300	260	16	144	-190			
1.01	Ўзбекистонинги таълимий-иктиносий ривожланни стратегияси	60		40				-60	Ўқув режадан чиқарилди		
1.02	Илмий-тадқиқот методологияси	60		40	65		36	+5			
1.03	Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат	60		40	65		36	+5	Махсус фанларни ўқиттиш методикаси деб номланди		
1.04	Амалий хорижий тия	120		80	130		72	+10			
1.05	Замонавий ахборот коммуникация технологиялари	60		40				-60	Ўқув режадан чиқарилди		
1.06	Танлов фанлари	90		60				-90	Ўқув режадан чиқарилди		
2.00	Мутахассислик фанлари	830	55	560	870	54	504	+40			
2.01	Геоникиодиёт ва мислий тараққиёт хуусиятилари	148		100	156		90	+8			
2.02	Глобалланув ва мингакавий иктиносий интеграция жараёнлари	118		80	124		72	+6			
2.03	Ўрганилаётган мингака мамлакатларнда илмий-техника ва инновация сиёсати хуусиятлари	118		80	124		72	+6			
2.04	Мингакавий иктиносий ривожланишининг замонавий назариялари	118		80	124		72	+6			
2.05	Мутахассисликка оид маҳсус алабиёт газлини	178		120	186		108	+8			
2.06	Жаҳон иктиносий тизимлари	150		100	156		90	+6			
3.00.	Ганлов фанлари	232	15	140	490	30	252	+156			
3.01.	Махсус фанларни ўқиттиш методикаси	94		60					1 блокка ўтказилди		
3.02.	Танлов фанлари*	138		80							
	Жами	1512	100	1000	1620	100	900	+108			
4.00	Илмий фаолигат	2700		1808	2430		1350	-270			
4.01	Илмий-тадқиқот нии ва магистрлик диссертациясини тайёрланиш	1890		1260	1026		576	-864			
4.02	Илмий-педагогик инш	378		260	270		144	-108	Илмий семинар деб номланди		
4.03	Илмий амалиёт (стажировка)	432		288	1134		630	+702			
					378			+378	Аттестациялар соати янги киритилди		
	ХАММАСИ	4212		2808	4428	100	2250	+216			

Изоз: 2018 йыл укув режасида "Умумгуманнтар фанлар" блокидаги фанлар сони 6 гадаң 2 та камайтирилди, Махсус фанларни юкиттиш методикасын фанни 3 блокдан 1 блокка үтказилди; умуми юклама хажми 30%дан 18%га камайтирилди. "Мутахассислик фанлари" блокидаги фанлар сони ва фонзи үзгартмаган жолда, фанларга ажратылған соаттар хажми үзгәрди. "Тандык фанлари" блоки үкүв юкламасы хажми 15% дан 27% гача оширилди. "Илмий ғафолият" блокидаги Илмий-таджикот иши ва магистрилк диссертациясинин тайёрлашучу ажратылған вакт мәсрүлари 717 соатта камайды. Илмий-педагогик иш Илмий семинар деб номланып; Илмий амалийет (стажировка) хажми 594 соатта күндейді. Янги үкүв режекадагы умумий фанлар сони тандык фанлардың білдін бирғанында 10 таңи ташқын етди.

ТДШИ үкүв шилари проректори

Н.Абдуллаев

**5A231001 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) магистратура
мутахассислиги малака талабларининг халқаро миқёсдаги бошқа малака талаблари билан қиёсий таққослаш**

Магистратурада таълим жараёнининг умумий кўрсаткичлари

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Польша (магистратура)	Америка Қўшма Штатлари	Ҳиндистон Республикаси
1.	Бошланиши	4 йил бакалавриатдан сўнг	3 йил бакалавриатдан сўнг	3 йил бакалавриатдан сўнг	2 йил касбий даражава бакалавриатдан сўнг
2.	Давомийлиги	2 йил	2 йил	3 йил	2 йил
3.	Таълим олувчилик сони	25-30	12 ва ундан юқори	35 ва ундан ортиқ	10-15 та
4.	Ўтиш жойлари	Институт кафедраларида, Ўзбекистон Республикаси ташқи савдо вазирлигига, Ўзбекистон Республикаси инвестициялар бўйича қўмитаси	Университет ҳомийлик қиласидаги институтларда	Университет кафедрасида, талабаларнинг йўналишлари ва илмий тадқиқот мавзуларига тааллуқли бўлган институтларда	Ташқи ишлар вазирлиги, Минтақалар бўйича таҳлил марказлари
5.	Таълим берувчилар	Институтда фаолият юритаётган илмий унвонга эга бўлган профессор-ўқитувчилар, корпоратив ҳамкор ташкилотларнинг амалий тажрибага эга вакиллари	Университетда фаолият юритаётган докторлик унвонига эга бўлган малакали ўқитувчилар	Университетда фаолият юритаётган докторлик унвонига ва амалий жиҳатдан тажрибага эга бўлган соҳа мутахассислари томонидан	Мутахассислик бўйича магистр даражасига эга бўлганлар, фан докторлари, профессорлар
6.	Таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш	Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги, ДТМ, кафедра мудири, биринчирилган бошқа профессор-ўқитувчилар	Илмий раҳбарлар, кафедра ўқитувчилари, кафедра раҳбарлари	Талабалар ўқиётган кафедра, проректорлар, институт ходимлари	Факультет декани, кафедра мудири ва таълим берувчи ўқитувчи томонидан, талабаларга биринчирилган ўқитувчилар, масъул ходимлар

Магистратурада таълим жараёнининг таркиби

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Польша (магистратура)	Америка Кўшма Штатлари	Ҳиндистон Республикаси
1.	Назарий таълим	Илмий даражага эга бўлган профессор-ўқитувчилар томонидан талабаларга назарий билимлар берилади.	Асосан талабалар ўзларининг йўшлишилари бўйича профессор-ўқитувчиларнинг лекцияларига кирадилар.	Тажрибали профессор-ўқитувчилар.	Асосан маъруза ва амалий машғулотлар кўринишида.
2.	Амалий таълим	Ўз.Респ. ташқи савдо вазирлиги, инвестициялар бўйича қўмита, корпоратив хамкор ташкилотлар ва талабаларнинг илмий тадқиқотига мос келадиган бошка институтларда амаллий таълимга эга бўладилар.	Хусусий ва давлат институтларида, кафедрала, вазирликларда.	Асосан кафедрага ҳомийлик килаётган институтларда, кафедрала, хусусий аналитик марказларда.	Ўқув дастурида кўрсатилган мавзулар бўйича олий таълим даргоҳида, Ташқи ишлар вазирлиги, Минтақавий бўйича таҳлилий марказлар.
3.	Илмий-тадқиқот ишлари	Хар бир талаба кафедрага хафтада уч кун келиб, кафедра профессор-ўқитувчилари билан бирга илмий -тадқиқот олиб боради.	Илмий иш бўйича кафедра ёки ўзинининг мавзуси бўйича бошқа мутахассис билан турли институтларда.	Кафедра профессор-ўқитувчилари, турли дастурлар доирасида илмий тадқиқот ишлари.	Магистратурада магистр танлаган мавзууси бўйича диссертация ишини илмий раҳбар назорати остида амалга оширади. Мавзу магистратурада ўқиш жараёнида танланади. Танланган мавзу бўйича мустақил тарзда сиёсий таҳлилий марказларда тўпланган билимларни масъул ходимлар билан тарзда сиёсий таҳлилий марказларда тўпланган билимларни масъул ходимлар билан биргаликда олиб борилади.
4.	Мустақил	Ўтилган мавзулар бўйича	Талабалар турли	Талабалар мустақил	Танланган мавзу курс иши

	таълим	талабаларга қўшимча мавзулар доирасида ишлаш учун мустақил ишлар берилади.	мавзуларда мустақил изланадилар ва сесестрлар якунида ўз хуносаларини профессор-ўқитувчilarга тақдим этадилар (мақола, тақдимот).	таълимда камидаги 8000 сўздан иборат бўлган мақолаларни журналларда чоп этадилар.	шаклида мавзу берган ўқитувчига топширилади.
5.	Таълим жараёнида баҳолаш	Институтда рейтинг доирасида баҳолаш бўлиб ўтади. Баҳолаш талабанинг билим доирасига, дарсларга қатнашишига қараб 55-100 баллгача қўйилади.	Семестрлар давомида асосий фанлардан белгиланган кредитларни семинар машгулотлари давомида муҳокамалар, лаборатория машқлари орқали йигиб борадилар.	Ҳар семестрда (ёзги, кузги) талабалар турли конференцияларда қатнашганлиги бўйича таққосланади.	Ҳар бир фандан курс иши ёки оғзаки жавоб тарзида фан ўқитувчисига А, В, С баҳолаш тизими асосида топширилади. Якуний давлат имтиҳон ёзма иш шаклида амалга оширилади.

Магистратурада таълим жараёнининг мазмуни ва давомийлиги

Ўзбекистон Республикаси	Муддати	Польша	Муддати	Америка Кўшма Штатлари	Муддати	Хиндистон Республикаси	Муддати
1. Ўрганилаётган минтақа мамлакатлари ижтимоий-иктисодий сиёсати	10 ой	1. Экономикс	4 ой	1. Фирма иқтисодиёти	6 ой	1. Халқаро институтда амалиёт	2 сем.
2. Глобаллашув ва минтақавий иқтисодий интеграция жараёнлари	10 ой	2. Халқаро иқтисодий муносабатлар	4 ой	2. Халқаро бизнес	6 ой	2. Жаҳон иқтисодиётида макроиктисодиёт	1 сем.
3. Ўрганилаётган минтақа мамлакатларида илмий-техника ва	6 ой	3. Халқаро бизнес	6 ой	3. Маъмурӣ бизнес	6 ой	3. Халқаро иқтисодий сиёсат	2 сем.

инновация сиёсати							
4. Минтақавий иқтисодий ривожланишнинг замонавий назариялари	6 ой	4. Регионалистика	6 ой	4. Регионалистика	4 ой	4. Халқаро хавфсизлик	2 сем.
5. Халқаро иқтисодий ва молиявий тисимлар	8 ой	5. Европа интеграцияси иқтисодиёти	6 ой	5. Европа ва Шимолий Америка интеграцияси	10 ой	5. Хорижий Шарқ мамлакатлари иқтисодиёти	1 сем.
		6. Шарқ бозорлари	6 ой	6. Минтақавий тадқиқотлар	6 ой	6. Ҳиндистон ташки сиёсатининг асосий йўналишлари	1 сем.

Изоҳ: 5A231001 – *Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича) мутахассислиги* ҳозирги кунда жуда долзарб йўналиш бўлиб, нафақат Ўзбекистон Республикаси, балки бошқа Европа, Америка, Осиё, МДҲ мамлакатларида ҳам доимий изланишни, таҳлил қилиш ва мукаммалаштиришни талаб қилмоқда. Юқоридаги маълумотларга асосан шуни айтиш мумкинки, давлатимизда ишлаб чиқилаётган “Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича)” мутахассислиги давлат таълим стандарти жаҳон андозаларига мос равишда бўлиб, бошқа давлатларнинг таълим дастурларига ўхшаш томонлари ҳамда ўзига хос хусусиятлари билан ажralиб туради.